

in namaka. Dobro obdelano bekovišče daje 10–12 let gospodarju dohodkov. Od tretjega leta naprej daje z bekami zasajeni svet toliko dobička, da zato obrnjeni kapital daje vsako leto 20–30 odstotkov obresti. Iz tega se razvidi, da dohodki dobro gleštanih bekovišč presegajo dohodke marsikaterega družega poljedeljstva ali vrtnarstva.

Od druge strani pa pletenje jerbasesv in družih reči daje obrtnijsk (rokodelsk) zaslužek rodovinam, katere so izurjene v pletenini.

Ministerstvo sklepa to naročilo s tem, da ga je volja pospeševati to izrejo s tem, da se na za to pripravnih krajih vpeljejo učilnice in da ga je volja, študentsko dati izvedenemu gozdarju, da potuje po tujih deželah, kjer se veliko pečajo z umno izrejo bek, in se podučijo, kako z bekorejo drugod ravnajo ter da po dovršenem potovanju doma more tudi podučevati umno bekorejo.

Če se kaže, da v kaki deželi se more povzdigniti in razširiti bekoreja, naj družbe kmetijske to ministerstvu povedo in ob enem nasvetujejo moža, ki bi pripraven bil, na državne stroške podati se na tuje in kar se bo ondi naučil, o tem podučevati domače ljudi.

Podučne stvari.

Našim materam, kako naj izrejajo svoje hčere?

Na to vprašanje odgovarja, kakor časnik „Chemnitzer Nachrichten“ poroča, nek meščan tako-le:

„Dajte jim dobro šolsko omiko in krščansko izrejo. Učite jih prati, perilo likati, nogovice zašivati, gumbe prišivati, lastno si obleko delati in pa pošteno srajco narediti. Učite jih kruh peči, in jed dobro kuhati, ker se s tem marsikaj denarja prihrani, ki se sicer mora v lekarno (apoteko) nositi. Učite jih, da 1 gold. velja za 100 krajcarjev in da denar varuje le tisti, ki ima manj stroškov, kakor dohodkov, in da vsi, ki več potrosijo, vbožati morajo. Učite jih, da plačana kijklja iz katuna se životu lepše prileže, kakor svilnata na dolg kupljena. Učite jih, da božje podobe, ki jo ima človek, ne pokvarijo s silno tesnimi moderci. Učite jih to in uno reč kupiti, potem pa računati, ali se račun vjema s kupljenimi rečmi. Učite jih zaupanje v se, pomoč za se in pa delavnost. Učite jih, da je pošten rokodelc v rokavih, če tudi nič premoženja nima, več vreden, kakor 12 gizdavo oblečenih gosposkih postopačev. Učite jih vrtnarskega dela in veselje proste narave. Učite jih, če imate denar za to, tudi muziko, slikarstvo in kakošno drugo umetnost; al povejte jim, da so to le postranske male reči memo marljivega in umnega gospodinjstva. Učite jih, da na sprehod iti je bolje, kakor se na sprehod voziti, in da divje cvetlice so jako lepe temu, kdor jih pazljivo ogleduje. Učite jih, zaničevati vse, kar se sveti le na videz, in če rekó, da ali ne, morajo zmirorom tudi tako misliti. Učite jih, da sreča zakonska ni odvisna od vnanjega lišpa in tudi ne od denarja moževega, ampak edino le od njegovega značaja. Ako ste vse to svoje hčere učili in so one to razumele, potem dovolite jim mirno, kedar je čas za to prišel, možiti se; potem bodo že same pravo pot našle.“

Politične stvari.

Zakaj so judovski časniki v Avstriji zoper Ruse in držé s Turki.

Večkrat je bilo že omenjeno, da skoro vsi judovski časniki (in teh je veliko) v Avstriji se na vso moč potezajo za Turčijo. Vzroka sta dva. Prvi je sovraštvo do Slovanov sploh, katere Turek najhuje tišči. Drugi vzrok pa je denar ali dobičkarija, kar bomo natančneje dokazali.

Časnikarstvo v Avstriji je prišlo večidel judom v roke, pojudio se je. Zvonec nosi Dunajska turkinja „N. fr. Presse“. Kdor pozná razmere tega lista, se ne bo posebno čudil njegovi pisavi; čuditi bi se bilo marveč, ako bi pisal drugače — pisal bi lastnikom svojim v škodo, ako bi se poganjal za propad Turčije. Ko so se izdale Turške srečke (lozi) in je bila „N. fr. Presse“ prodana neki banki, ta časnik ni več Avstrijski, kajti služil je lastnikom svojim samo za izpeljavo njihovih namenov na vzhodu. Da je od prvega začetka vzhodnih homatij posebno ta list Avstrijo klical na brambo mohamedanstva, godilo se je iz samopridnih namenov onih „bogatinov“, katerih lastnina je „N. Presse“ Njim je veliko ležeče na tem, da se Turčija ohrani. Glavni delničar tega lista je baron Hirsch, ki je po Turškem največ železnice delal. Za to mu je Turška vlada zdaj še lep znesek 11 milijonov frankov dolžna. To je pač vredno, da njegov list Avstrijo kliče Turčiji na pomoč in svoje mnenje prodaja svetu za javno mnenje, da bi tako pritiskal od spodej navzgor. Ako propade Turčija, kdo mu bo dal onih 11 milijonov fr.! Če prav tedaj ta „Turški“ list na vso sapo upije, da je „neodvisen“, kdo mu bo to verjel?

Mnogi drugi veliki časniki, ki so podporniki Turkov, tudi so pojudenti, pa po drugi poti. Rusija je naredila postavne meje oderuštva, in tako si ondi judje ne morejo v kratkem času nabrati velikega bogastva; to pa skli tudi Avstrijske jude, ker judovski rod po vseh deželah „skup drži“. Dalje je Rusija z močno roko iz Ruskih judov naredila judovske Ruse, to je: vsi morajo biti Rusi, če prav so judovske vere; a tudi to jej je naklonilo sovraštvo Avstrijskih časnikarskih judov, ker ti so v prvi vrsti judje in še le po tem Avstrijci ali pa — kaj družega. Kdo se bo toraj čudil temu, da so vsi ti zagnali krik nad Rusijo in si prizadevajo še Avstrijo spraviti v orožje zoper njo!

Vendar mora človek strmeti nad predrznostjo teh listov, ki navdušujejo ljudstvo za stvar, pridu Avstrijske monarhije ravno nasprotno. Kdor vé vzroke, se sicer ne dá zapeljati; al veliko jih je, ki vse, kar beró, verjamejo. To je posebno nevarno pri takih, kateri ves svoj poduk zajemajo le iz enega časnika; taki se nazadnje poprimejo načel in misel svojega lista in tako trobijo v en rog z onimi, ki jih potrebujejo le za svoje samopridne namene. V to veliko pripomore izurjenost in iznajdenost nekaterih časnikarjev, ki umejo dokazati, da črno je belo, belo pa črno, in to, kar ni mogoče, da je mogoče. Posebno Dunajski listi so v temu mojstri. Vsako, samo na sebi še tako škodljivo, neverjetno ali neumno reč vedó ti sukati, rešetati in mesti tako dolgo, da, če jo še z navideznimi razlogi zabelijo, se bralcem kratke pameti popolnoma verjetna zdi. Tako na pr. je nek Dunajsk list na lažnjivi telegram, da je 10.000 Kurdov (konjikov) vzelo Rusom trdnjavo Ardahansko, brž spisal uvoden članek, v katerem je dokazal, da je to mogoče, akoravno vsak človek vé, da konjiki brez topov ne bodo vzeli trdnjave s topovi vtrjene drugače, ako bi njihovi konji kakor kobilice čez visoko zidovje

v njo skakali. Ker — žalibog, da je še tako neumnih ljudi v gospôških suknjah — taki časniki imajo precejšnje število vernih bralcev, se strašno napihujejo, češ, da zastopajo ne le mnenje svetá, temveč so tudi velika politična oblast, s katero mora celó ministerstvo pogajati in o važnih rečeh posvetovati se ž njimi. Zato pišejo celó v množnem številu o sebi — „mi“. Saj ni davno, kar se je nek Dunajsk list predrznil pisati gledé govora Angleškega ministra Derby-a o vzhodnem vprašanji: „Vse to vé lord Derby o Avstrijski politiki, mi pa — mi (namreč vredništvo lista) tega ne vemo.“ Ali ni to orjaško smešna prevzetnost, prav žabje napihovanje? —

Iz teh kratkih stavkov je razvidno, zakaj bi Avstrijski judovski časniki in njihovi privrženci radi tirali Avstrijo v Turški tabor proti Rusiji. Mi pa upamo, da ima Avstrija še tudi móž zdravega uma in lojalnih državljanov, ki vedó, kaj je njej na korist, kaj pa na pogubo.

Zabavno berilo.

Angora.

Zgodovinski-romantičen obraz.

2.

(Dalje.)

Obrnil se je in brzo je, kakor kak poslušen sluga stopil iz sobane, da izvrši svoje sestre ukaz, ni slišal ni, kako je Topličanin glasno smijal se, ni čul njegovih glasnih besed: „Mogočna bramba si najkrutejšemu sovražniku svojega naroda in svoje vere, ti oslepljeni sin slavnega očeta!“

„Vojvoda Topličanin!“ — ogovorila je sultanica Milana in obrnila se va-nj o vsej svoji gospodovalni dostojnosti, nič ni bil ganjen nje glas, ni pričal ni nevolje, ni strasti, hladna je bila, kakor bi bila govorila s kakim tujim, do céla neznanim človekom.

„To sem bil do osodne noči v Drinopolji“ — opomnil je vojvoda predrzno, bolestno — „zdaj nisem nič več, nego svoje prisege suženj.“

„Vzemi mojega sina, svojega gojenca“ — govorila je Milica dalje do céla hladnokrvno, kakor popreje, ni jej bila na mari ni Milanova drzovitost, ni njegova bolest — „pokaži mu serralju s cimbure, kako njegov oča igra z nevarnostjo, naj se uči, kako se možak vede — in junak o najhujši buri.“

„O peklenski uri sem obljubil, da bodem gojil le život tvojega sina“ — opomnil je Milan plamtečega obraza, ognjenih oči, glas se mu je kar tresel vsled same zlosti — „tega pa ne — tega, da bi jaz bil sluga, ali pa napósled morda celó njegova pestuna.“

„Jaz sem menila, da bi možak in junak, kakoršen je vojvoda Topličanin, najbolje znal junaške čine jasni mojemu sinu“, — dostavila je sultanica z jako nežnim, ljubkim glasom.

„Dovolj je to, jasna gospá“ — oglasil se je mladenič, ki je bil ž njo vred stopil v sobano, pa je doslé pri durih v harem stal in molčal, a nikakor ni bil hladnokrvn; v nestanovitem lesku njegovega oka, v promenljivem izrazi njegovega obličja je bilo toliko govora, kolikor je čutja prominjalo se v njegovi notrini; stoprv zdaj, ko je bil vojvoda tako osato odbil sultaničino zahtevo, stopil je naprej, jako hudo in sovražno pogledal vojvodo, pa brzo svoj pogled promenil v takov izraz plamtečega sočutja, kakor bi bil s tem svojim pogledom hotel vsesati vso sultaničino bitost; — „dovoli mi, jasna gospá!“ — poprosil je in ponosno dvignil glavo — „da bi smel spremiti tvojega sina! saj se pokorim tebi in

vsemu, kar je tvoje“, — govoril je strastno — „ni treba ti sramovati se mene, v škrlatu rojenega vnuka Grških carov, dostojnejše bodem jaz spremljal tvojega sina, nego bi ga le-ta barbar“ — pokazal je vojvodo.

„Ali ti Emanuvel?!“ — nasmijala se je sultanica — „ali si se že prostavil z mnogimi junaškimi čini?“ — povprašala je skoro zasmehljivo.

„Ni manjkalo mi volje, temuč prilik ni bilo, da bi ti bil dokazal, da hočem tebi in vsemu, kar je tvoje, na ljubo kri prelivati brez vsakoršne prisege, brez sile“ — odgovoril je mladenič razžaljen in obrnil glavo v vojvodo — „lastnovoljno se ti ponujam. A junaški čini? — tù, v mojih prsih“ — vdaril se je na prsi — „počiva slavnih in velikih činov zárod, a ne bode te sram mene, svojega služnika, draga gospá! preveriš se, da ne!“ — zagotavljal je z resnostjo dorastlega moškega, da je poslušavec zábil na njegova leta, ki so bila stoprv na pragu mladeniške starosti.

Molčeč je sultanica poslušala ognjene besede tega čudovitega mladenča; z očito zadovoljnostjo je, brez vsakoršne nevolje zbog vsekanih ran, kakor dorastel človek posluša otroško žlobudranje, tako je vojvoda poslušal njegove besede, pokojno prikimal z glavo nekolikrat, a ni z besedo ni izdal svojih čutov; le sultanič Mohamed je radostno tlesknil z rokama. „Ha, ha!“ — zavriskal je mladostno razburjen — „ta bode moj tovariš, z njim daj, mati, da pojdem!“ — govoril je gospodovalno, osato svoje mater — in podprl se je pod pazuhama z rokama — „njega hočem, da bode moj spremnik, ali pa nihče!“ — vdaril je ob tla z nogo, kakor kak razposajen dečko, ki je vaje, da se mu po volji godí vse.

Sultanica je prikimala z glavo, ter dovolila, sultanič pa je prijel svojega izvoljenega spremnika in potegnil ga za roko, da je jedva mimogredé opomnil:

„Zahvaljujem se ti, draga gospá, ker si me osvobodila ženske službe, da ne bodem stražil vhoda v tvoje izbe; prisezam na palačo svojih očetov, ne vrnem se več v sužnjiško službo!“

„Kakov mladenič je to!“ — začudila se je sultanica glasno in nepremično je gledala za odšlim Grkom.

„Možak bi bil še, da ni svojih očetov sin“ — opomnel je vojvoda in tako zamislil se.

„Šaj tudi bode možak“ — zatrdila je sultanica — „a velik junak bode.“

„Kaj še!“ — nasmijal se je Milan — „nihče ni ne mož, ne junak, kedor tujcu, pa ne svoji domovini, žrtvuje junaška dejanja, tak človek je najemnik, kukavica, zaničljiv izvržek.“

Sultanica je ostrmela zbog teh besed, stopila je nazaj. „Kaj!?“ — začudila se je.

„Dejal sem“ — govoril je vojvoda čudovito razpaljen dalje — „nikedar odpadniku in domovinskemu izdajici pred prag ne posveti slava, temuč pogine na veke, ali ostane potomstvu v takem spominu, v kakoršnjem je hudobec, ki je bil prvi vzdignil se na svojega Boga. Tako osodo si je preskrbel Branković, ki je bila zmotila ga tvoja sestra, a takova osoda čaka tudi mene, ki si ti okanila me, ako me ne osvobodiš moje prisege.“

„Ali te boli torej obljuba, s katero si se zavezal, da bodeš bramba meni in mojemu rodu?“ — povprašala je Milica, dobro je v glasi tajila bolestni očitek — „aj, tega torej ti je žal in nekedarje ljubezni do mene“ — pristavila je z drhtečim glasom, kakor bi bila močen izraz globoke bolesti skrivala v sebi.

„Ali da bi me bolela obljuba“ — povprašal je Milan po kratkem molčanji — obljuba moje ljubezni do tebe? — nikedar in nikakor ne!“ — vskriknil je ognjeno — „kajti takrat, ko si me pogledala, da je moje